

~~Angla~~ A 2266.

A=B=D-raamat

Gesti ja Wene keele.

Esimeseks lugema õppimiseks lastele.

Rull, ja tene loidu lind,
Arata ja oegast mind.
Et ma jaaksin lugema,
Tähta totku weerima!

Tallinnas, 1889.

Trükitud T. Vihlala kuluga

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

23834

A=B=D=raamat.

Gesti keele juured ja wäikesed trüki tähed.

A B D E G H
I K L M N O
P R S T U W
Ä Ö Ü
a b d e g h i j k l
m n o p r s t u w
ä ö ü

Tallinnas 1889.

Trükitud T. Pihlaka kooliga.

Kirjutamise kirja tähed.

A B D E G H

I K L M N O

P R S T U W

Ä Ö Ö Ü.

a b d e g h i j k l m n o

p r s t u w ä ö ö ü.

1.

Sealega tähed.

A a E e I i O o U u
Ä ä Ö ö Ü ü.

ai ei oi ui äi öi üi ea ja oa ue
 oe äi äe öe üe üi.

a a e

2.

Sealeta tähed, mis teiste tähtedega wõib
 wälja öelda. —

B b D d G g H h K k L l
M m N n P p R r S s
T t W w

ab eb ib ob ub äb öb öb üb, ba be
 bi bo bu b ä b ö b ü, da de di do
 du d ä d ö d ä d ü, ad ed id od ud äd
 öd öd üd.

i u m

3.

ga ge gi go gu gä gō gō gü, ag eg
 ig og ug äg ög ög üg, ha he hi ho
 hu hä hō hä hü, ah eh ih oh uh äh
 öh öh üh.

d g l b

4.

Röwad healeta tähed.

W p Z t R f

fa fe fi fo fu fä fō fō fū, af ef if
 of uf äf öf öf üf, la le li lo lu lä
 lö lö lü, al el il ol ul äl öl öl ül,
 ma me mi mo mu mä mō mō mü,
 am em im om um äm öm öm üm.

N n R r

5.

Behmed healeta tähed.

U b D d G g

na ne ni no nu nä nō nä nü, an en

in on un än öñ ün, pa pe pi po
 pu pä pō pö pü, ap ep ip op up äp
 öp öp üp, ra re ri ro ru rä rō rō
 rü. ar er ir or ur är ör ör ür.

U u D d T t

6.

sa se si so su sä sö sü, as es is
 os us äs ös üs, ta te ti to tu
 tä tō tö tü, at et it ot ut ät öt öt
 üt, wa we wi wo wu wä wō wö
 wü, aw ew iw ow aw äw öw üw.

Ii Pp Ss

7.

S ñ u a d.

Naw, aas, aaf, aeg, ais, arm, ees,
 hea, pea, ea, ei, lai, löi, wöi, töi,
 nui, foi, Mai, fai, Kai, käi, lat, lot,
 tal, pal, pot, fot, fok, fok, sup, wof,
 piif, pal.

f h k

8.

Sil, lol, leib, kãib, wõib, sõi, kuf,
 tãf, luf, laf, tũf, taf, taf, kuf, kuf,
 nup, kuf, kus, kui sui, nui, oi, kon,
 kũl, kan, kus, kes, mis, pus, jut,
 mut, jut ja jahf.

A M N

9.

Mit, auf, aur, aeg, ang, arg, aed,
 aaw, äär, orf, uus, uur, uul, ufs,
 üfs, õlm, õun, usf, hal, sam, jak,
 kaf, lep, tip, püt, püs, rof, wof, rop,
 puf, pak, kuf ja nup.

P B R

10.

Taf, tuf, taf, sai, sui, kui, tui, sõi,
 sep, sap, sup, kũl, õel, sel, sul, oht,
 roht, suk, sit, wat, arm, lõm, õun,
 pun, uus, õis, weis, rof, ref, efs,

ots, ots, õht, õlg, jalg, alw, alp,
ais, lai, and ja aud.

J S L

11.

A=ru, oru, äia, elu, isa abi, Anu ase, oma
oda, ime udu, onu uba, ori appi, üle aru, aea
äär, iga, iwa, aga, ari, õlu, ila, iga ani, ema
uni, hari, ihu.

U O W

12.

Suur, fuur, puur, woor, noor, moor, foor,
taar, säär, söök, fook, jook, look, mees, maas,
nöör, keer, saal, kaar, wiin, wiis, koos, fool,
tool, fool, koos, puus, fuus, kaas, faal, raam,
saan, leem, pool.

H I K

13.

Tuul, tiib, niit, liiw, laat, paat, piip,
piim, saag, saak, loog, look, luud, pool, poom,

toos, tofs, keel, meel, nööp, firp, kirp, põrm,
firn, wirn, sõrm, film, salm, tolm, ilm, kild,
kuld, süld, wald, rind.

D E G

14.

Got, lood, fot, kuid, kult, kulp, sült, süld,
lait, lauk, lang, koit, koid, wait, waid, toit,
tõid, auk, aug, wõit, wõid, waip, wõib.

oja, aja, maja.

15.

Mi=nu ka=na wa=na, si=nu su=gu ke=na, tä=
na, te=ma tü=ma ti=na, mu=na li=be, hõ=be ra=
ha, ki=wi la=ba, õn=nis Pee=nu, o=ma tu=ba,
õn=ne kau=pa, o=ma lu=ba, su=le nu=ga, kir=ja
ri=da.

meie noorik.

16.

In=gu Aa=du kand=li kee=led, and=sid ke=na
healt. Kaa=lu kõn=nib, Pee=nu as=tub, Ju=ku

jook=seb, Mi=ku lau=lab, mi=na õ=pin, mi=nu
nu=ga, Ma=du a=las, kir=ju ka=na, wal=ge mu=
na, Vil=le Vii=su ke=na king.

hoiad, oad.

17.

El=se=le os=te=ti uus aa=bit=sa raa=mat Jõu=
lu kin=giks. El=se=ke o=li hea laps ol=nud, o=li
ka ke=nas=te õp=pi=nud lu=ge=ma ja laul=ma ja
püü=dis hoo=le=ga e=da=si õp=pi=da, see=pä=raft
tdi isa ka te=ma=le uu=e aa=bit=sa raa=ma=tu
ke=na kir=ju ku=ke=ga.

soad, sead.

18.

Ju=ku=ke=ne wd=ta raa=mat kät=te, hak=ka
hool=sast õp=pi=ma, eks sa tea, et i=sa sul=le
ke=na pil=di raa=ma=tu lu=bas os=ta, kui sa ju=
ba lu=ge=da mõis=tad, sel=le=pä=raft püü=a di=
ge hoo=le=ga õp=pi=da, sest mi=da wa=rem sa
lued, se=da en=nem saad sa raa=ma=tu.

wagad, magad.

19.

Rap=su=ke, hak=ka en=nast lu=ge=mi=ses har=ju=ta=ma; jä=ta män=gi=mi=ne paa=rifs tun=nifs jä=re=le, wõ=ta raa=mat kät=te ja õp=pi. E=ma lä=heb pea lin=na ja toob sul=le sai=a, kui sa i=lu=sas=te piüü=ad õp=pi=da. Sai=sad lap=sed kah=jat=se=wad a=la=ti, kui näe=wad, et u=si=nad ja head lap=sed sai=a, õu=nu ja muid häid as=ju saa=wad. Sel=le pä=rast ä=ra o=le il=mas=ki mit=te laisk, sest et lai=sa=le lap=se=le i=sa e=ga e=ma mi=da=gi head as=ja lin=nast ei saa too=ma, ka ei lu=ba ar=mas Je=sus nei=le mit=te kal=lid Jõu=lu pii=ha=si e=ga arm=said Jõu=lu kin=ki=si.

Sulane, joodaw.

20.

Pits, mu kal=lis kuit=su=ke=ne,
 Tu=le män=gi mi=nu=ga.
 Mi=mul an=ti na=tu=ke=ne
 Ae=ga män=gi si=nu=ga.
 Tu=ge=sin ju hul=ga ae=ga
 E=ma juu=res hoo=le=ga,
 Sest nüüd mul=le an=ti lu=ba
 Du=es en=nast la=hu=ta.

Sü-gi-se ei o-le ae-ga
 G-nam soo-ga hul-la-ta,
 Gi ka up-per-pal-li lüü-a,
 Sest et koo-li lä-hen ma.

Lakutama, fakk.

21.

Ku-re Kaa-rel o-li kelm pois, ei taht-nud e-ma e-ga i-sa sõ-na kuul-da, e-ga lu-ge-ma õp-pi-da. Koo-li ma-jas teh-ti Jõu-lu-lau-päe-wa õh-tul hea las-te-le ke-na Jõu-lu-puu, kus kõik su-gu ke-nad kin-gi-tused o-li-wad ja sen-na kut-su-ti kõik koo-li lap-sed o-ma wa-ne-ma-te saa-tu-sel. Ku-re e-ma wiis ka o-ma Kaa-r-lit kae kõr-was sen-na. Kõik lap-sed, kes lu-ge-da os-ka-si-wad sai-wad i-lu-said Jõu-lu kin-gi-tu-si, sai-u kon-wel-ki-si, tas-ku nu-ge, krihw-lid, sul-ga ja muid as-ju, kun-a a-ga kelm ja laisk Ku-re Kaa-rel neist kõi-gist il-ma jäi, sest et ta sõ-na-gi lu-ge-da ei mõist-nud, sest kool-meis-ter üt-les: kes ei tee tööd, see ei pea ka mit-te söö-ma, ja kes ei o-le wiit-si-mud lu-ge-ma õp-pi-da, see ei pea ka Jõu-lu kin-ki saa-ma. Nõn-da läks laisk Kaa-rel we-sis-te fil-ma-de-ga ko-ju.

Leenu kedrab.

22.

Sellepäraſt laps, kui ſa weel tööd ei oſka ega ſuudagi teha, ſiis õpi lugema ja kirjutama, muidu jääd ka ſina ilma iluſa Jõulu kingitus- teta, ſeſt Jeſus ei armasta wallatumaid ega laisku lapsi ja iſa ja ema ei ſaa ſulle ka ühtegi Jõulu kingitust andma, ſiis pead ſa niifama nutma, kui laiſk Kure Kaarel.

Teeter nutab.

23. Küll hea on mu emale.

Ma olin väike lapsuke
Ja jõuu pooleſt nõdruke,
Mind ema hoidis hoolega
Ja kandis ſüles armuga,
Kui wilud tuuled puhusid
Ja pilwed lund ka külwaſid
Siis kattis ta mind hoolſaſte,
Ja waltwas mind kui inglise.

Kui juba kõndida ma ſain
Ja wainul rõõmsaſt mängiſin,
Seal ütles ema armsaſte:

„Laps waata ette hoolſaſte!“
Kui tühi kõht mind koju tõi,
Siis piima-pudi, leib ja wõi
Mind kojutas nii priſkeſti.

Küll hea on mu emale.

Ta kooli wiib mu warmaste
See jügise ju aegſaſte.
Ja õhtutel kui kedrab ta
Siis tema kõrwas ſeiſan ma,

Seal loen ma siis iluste,
 Ta õpetab mind selgeste.
 Kui kooli wiib, siis kiitust saan,
 Ja jõulu-kinki — seda tean.

24. Armastus.

Kurwa näoga kutsus isa oma lapsi rohu aeda ja ütles siis: Waatke armsad lapsed, siin pirnipuu otsas on üks linnu pesa ja selle sees wiis wäikest linnu poega. Enne tänast suurt wihma ja rahe sadu, lendas nende ema nende juure koju ja kattis oma poegi enese kogu keha ja tüwadega, et n'ad märjaks ega rahe teradest häda ei saaks. Kui aga linn enam ära ei lendaudki pesast, waid ikka pesa peale istuma jäi, siis läksin ma seda waatama ja leidsin teda oma poegade peal surunud olemast. Rahe on teda wist surmanud, ta armastas oma poegi wist nii ütlemata wäga, et ta oma elu nende eest andis. Matke teda nüüd auusaste maha ja tuletage selle juures alati oma meele, et ka teie armas ja kallid ema teid niisama armastab. Nende linnu poegadele peate teie nüüd ema asemel olema ja neid söötma ja jootma, kuni naad suureks saawad. Laste filmis paistis pisarad ja naad matsiwad lindu ilusaste maha, ja söötiwad hoolega linnu poegi ussikestega, kuni nemad suureks saiwad ja siis röömsaste pesast wälja lendasiwad. — Tehke selle järele lapsed! —

25. T o h t e r.

Uhte metsa isand tuli wäikse lammas karjatse Hansu juure ja kui seda nägi hoolega wõera keele raamatut lugema, siis küsis ta toredaste: Mis sinu sugusest kerjajast ka ükskord ometegi peaks saama, et ja neid wõera keele raamatuid sorid?

Mina tahan tohtriks saada, ütles pois alandlikult. Wist küll nende lammaste tohtriks, keda ja praegu hoiad, ütles metsa isand naerdes.

Minust saab inimeste ja ei mitte lammaste tohter ja kui nii kaua elate, siis ehk saan teidki weel terweks tegema.

Tohterda aga siis oma lammaid peale, ütles metsa isand weel enam naerma hakates, kuna ta ise edasi läks. Hans aga kütitas uueste künka otja ja õppis hoolega edasi.

Aastad läksiwad sest ajast aga ikka edasi ja wäike lammas karjane Hans ei hoidnud enam lammaid, waid ta oli oma hoolsa isi õppimise läbi Gümnaasiumi neljandama klassi wastu wõetud saanud.

Jälle läksiwad aastad mööda, ta pani ka selle krundi inimesed imetlema, sest Jõepere Jüri poeg Hans olla suure kooli wastu wõetud ja pidada tohtriks õppima.

Nii kui ennegi läksiwad aastad ja tuliwad uued ja tõiwad enesega ka uusi imesi. Meie näeme sellepärast ühel pühawasel päeval ka Jõepere Jürit otsatu rõõmsa olewat ja kui tuttawad ja naabrid tema rõõmu üle seletust päriwad, siis kostab rõõmus wanamees: Mu poeg on Tallinna linna tohtriks walitsetud, Jumal olgu tänatud.

Sooivime julle õnne ja ka kõige Gesti lastele ühes, et jälle kord ka üks alamast soost on enmast jõudnud tähtsa ameti koha peale upitada.

Jällegi lähewad aastad kiireste igawese aja merde. Meie läheme endise uhke metsa ifanda tõwe woodi juure, kes raskeste haige on, seal tohterdab teda nüüdne kuulus tohter, endine lammas karjane Hans ja teebki teda pea terveks.

Häbiga pidi ta nüüd selle mehe ees seisma, keda ta kord omas uhkuses lammas tohtriks oli nimetanud ja kes ometegi tema elu surma suust oli peastnud.

Sellepärast ärgu keegi ka karjast pilgaku, sest üks olnud waga kuningas Tatwet kord ka karjane ja üks saanud karjatsed ka kõige esimesi jõulu sõnumid ingli suust kuulda.

26. Karja pois.

Kena keja nurme keskel
 Könnib karja poisike,
 Könnib lammas karja ümber,
 Hoiab lammaid hooljaste.
 Rahul lammad rohku maitswad,
 Talled kõrwal tantswad,
 Linnud ümberkeeru lendwad
 Lilled läigitawad moad.
 Lõo hõiskab õite õhul
 Keerutelles kõrgele,
 Lõo lõõrituse jekka
 Laulab ka nüüd karjane.

Dr. Weste.

✻ Lisa. ✻

Meie ristiusu õpetuse wiis peatükki.

Esimine peatük.

Jumala kümnest käsust.

Esimine käsk.

Mina olen Issand sinu Jumal, sull ei pea mitte teisi jumalaid olema minu kõrwas.

Mis see on?

Meie peame Jumalat üle kõige asjade kartma, armastama ja tema peale lootma.

Teine käsk.

Sina ei pia mitte Jumala oma Issanda nime ilma asjata suhu wõtma, sest Issand ei jäta seda mitte nuhtlemata, kes tema nime kurjaste pruugib.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie tema nime juures mitte ei nea, ei wannu, ei lausu, ei waleta ega peta, waid et meie teda kõige häda sees appi hüüame, palume, kiidame ja täname.

K o l m a s k ä s k .

Sina pead pühapäeva pühitsema.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie jutlust ja Jumala sõna ei põlga, waid et meie seda pühaks peame, heal meelel kuuleme ja õpime.

N e l j a s k ä s k .

Sina pead oma isa ja oma ema auustama, et sinu käsi hästi käib ja sina kuu elad maa peal.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma wanemaid ja isandaid ei põlga ega wi-
hasta; waid et meie neid auustame, teenime, nende sõna kuuleme ja neid armsaks ja kalliks peame.

W i i e s k ä s k .

Sina ei pea mitte tapma.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese ihule ühtegi kahju ega kurja ei tee; waid et meie teda aitame ja temale head teeme kõige häda sees.

K u u e s k ä s k .

Sina ei pea mitte abielu ära rikkuma.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie kasiinaste ja wuhtaste elame kõnede ja tegude sees ja et igauks peab oma abikaasat armastama ja auustama.

Seitsmes käsk.

Sina ei pea mitte warastama.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese raha ega wara ei wõta, ei kawala kauba ega petise tööga eneste poole ei kisu; waid et meie tema wara ja peatoidust aitame kaswatada ja hoida.

Kaheksas käsk.

Sina ei pea mitte ülekohut tunnistama oma ligimese wastu.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese peale mitte kawalaste ei waleta, teda ei peta, keelt ei pekja ega kurje kõnesid tema peale ei tõsta; waid et meie tema eest kostame, kõik head temast kõneleme ja kõik asjad heaks kääname.

Üheksas käsk.

Sina ei pea mitte himustama oma ligimise koda.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese pärandust ega koda kawalusega ei püüa ega diguse nimel eneste poole ei kisu; waid et meie teda aitame, et tema seda enesele wõiks pidada.

Kümnes käsk.

Sina ei pea mitte himustama oma ligimese naest, sulast, ümmardajat, weikseid, ega muud, mis tema päralt on.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese naest, peret ega weikseid ära ei awatele ega wägise ei wõta; waid et meie neid maanitseme, et nemad paigale jääwad ja teewad, mis nende kohus on.

Mis ütleb nüüd Jumal kõigist neist-
sinatsist käskudest?

Tema ütleb nõnda: Mina Issand, minu Jumal, olen üks püha wihaga Jumal, kes wanemate patud nuhtleb laste kätte kolmandamast ja neljandamast põlwest saadik, neile, kes mind wihkawad. Aga neile, kes mind armastawad ja minu käsud peawad, teen mina head tuhandest põlwest saadik.

Mis see on?

Jumal ahwardab nuhelda kõiki, kes neidsinnatseid käskusi üleastuwad; seepärast peame meie tema wiha kartma ja ei mitte nendefinaste käskude wastu tegema.

Aga tema tõutab armu ja kõik head kõigile, kes need käsud peawad, seepärast peame meie teda ka armastama, tema peale lootma ja hea meelega tema käsku mööda tegema.

Teine peatüht.

Pühast ristiusust.

Esimene õpetus.

Loomisest.

Mina usun Jumala Issa, kõige wägewama taewa ja maa Looja sisse.

Teine õpetus.

Aralunastamisest.

Mina usun Jesuse Kristuse Jumala ainu sündinud Poja, meie Issanda sisse, kes on saadud pühast Waimust, ilmale toodud neitsist Mariast, kannatanud Pontsiuse Pilatuse all, risti löödud, surnud ja maha maetud, alla läinud põrgu hauda, kolmandamal päewal jälle ülestõusnud surnuist, ülesläänud taewa, istub Jumala oma kõigewägewama Issa paremal käel, sealt tema tuleb kohut mõistma elawate ja surnute peale.

Kolmas õpetus.

Pühitsemisest.

Mina usun püha Waimu sisse, üht püha risti kogudust, pühade osasaamist, pattude andeks andmist, liha ülestõusmist ja igawest elu. Amen.

Kolmas peatük.

Püha Issa meie, ehk Jesuse palwest.

Meie Issa, kes ja oled taewas, pühitsetud saagu sinu nimi, tulgu meile sinu riik, sinu tahtmine sündku kui taewas nõnda ka maa peal, meie igapäewast leiba anna meile täna päew, ja anna meile andeks meie wõlad, kui meie andeks anname oma wõlglastele, ja ära saada meid mitte kiusatuse sisse, waid peasta meid ära kurjast; sest; sinu päralt on riik, wägi, ja auu igaweste. Amen.

Neljäs peatük.

Pühast ristmisest.

Mis on ristmine?

Ristmine ep ole mitte paljas wesi, waid niisugune wesi, mis Jumala käsitus on seatud, ja Jumala sõnaga ühte pandud.

Mis Jumala sõna see on?

Kui meie Issand Jesus Kristus ütleb Matteuse raamatus wiimses peatükis: Minge ja õpetage kõik rahwast, ja ristige neid Jumala Issa, Poja ja püha Waimu nimel.

Viies peatük.

Pühast altari saakramendist.

Mis on altari saakrament?

See on meie Issanda Jesuse Kristuse

tõsine ihu ja weri, leiwa ja wiina all meile ristirahwale süüa ja juua, Kristusest enesest featud.

Kus see on kirjutatud?

Nõnda kirjutawad pühad Ewangelistid, Matteus, Markus, Lukas ja püha Paulus: Meie Issand Jesus Kristus sel öösel, mill teda äraanti, wõttis leiwa, tänas, murdis ja andis oma jüngeritele ja ütles: Wõtke, sööge, see on minu ihu, mis teie eest antakse; seda tehke minu mälestuseks. Seljamaal kombel wõttis tema ka karika pärast õhtusöömaaga, tänas ja andis oma jüngeritele ja ütles: Wõtke, jooge kõik sealt seest, seefinane karikas on see uus seadus minu were sees, mis teie ja mitmede eest ära-walatakse pattude andeksandmiseks; seda tehke nii mittu kord kui teie sest joote, minu mälestuseks.

Homiku palwe.

Armas Jesus! Sind tänan ma, et sa mind jälle omast suurest armust seda kallist homikut oled näha lastnud. Sinu ingel walwas minu une woodi juures, kui ma hingasin, sellepärast hoia ka täna mind pattu tegemast. Amen!

Wiisil: Sumal maa ja taewa Looja.

Jesu nimel ärkan üles,
Sulle kiitust laulan ka:

Ranna mind sel päeval süles,
 Önnista mind armuga.
 Sina wägew kaitseja
 Ole minu waltwaja!

Palwe enne söömist.

Sa oled meile, armas Issand nüüd jälle ihu-
 likku toidust annud, mis ja hea meelega meile jägad.
 Sa tahad meid selle ihuliku rooga kinnitada, oh jäga
 meile selle juures ka hinge rooga, sest et üksnes kõik
 täis and sinust, oh eluleib, tuleb. Amen.

Wiisil: Jumal maa ja taewa Looja.

Issand, Sa mind armust söödad,
 Joodad, kaitsed, kosutad;
 Sina mulle laua katad
 Ja mu südant rõõmustad.
 Kõik ma Sinu armust saan,
 Mis ma iial himustan.

Pärast söömist.

Jumal olgu kiidetud ja tänatud söömise ja joo-
 mise eest; Tema andku meile ka edespäi meie iga-
 päewast leiba, ja õnnistagu meid ka hinge poolest,
 Jeesuse Kristuse meie Issanda läbi. Amen.

Wiisil: Mu süda ärka üles.
 Küüd tänu, Issand, Sulle,
 Et Sina andsid mulle
 Küüd jälle ihu toidust
 Su suurest heldest armust.
 Ra anna hinge rooga,
 Ja ühenda mind Sooga;
 Su kallis püha sõna
 On minu hinge manna.

Shtu palwe.

Mina tiidan ja tänan Sind, oh armas taewane
 Isa, et Sa mind sel mööda läinud päewal oled
 hoidnud ja kõige kurja eest armulikult kaitsnud.
 Mina palun Sind, et Sa kõik minu patud andeks
 annaksid, mis ma Sinu wastu olen eksinud. Wõta
 ka sellel ööl mind oma armu tiitwa warju alla ja
 kaitse kõige kurja eest. Amen.

Wiisil: Mu elu Kristus ise.
 Jää meie juure, Jeesus,
 Jää ja meid õnnista,
 Et kurja waimu kurjus,
 Ei iial wõinuft saa.

Kirja wahje märgid.

, komma, lähikene kinnipidamise märk;
 ; semikoolon, pikkem kinnipidamise märk;

- : kolon, näituse märk;
 . punkt, pikem finnipidamise märk, kui endised, ka
 juttu ehk kõne lõpe märk;
 ? küsimise märk;
 ! õhkamise märk;
 „“ jutumärk;
 [] () klammerid ehk julgumise märgid, kus vahel
 seletaw sõna seisab.
 - = ühendamise märk;
 — mõtlemise kriips ehk märk;
 ' kustutamise märk;
 * ✕ juure lisanduse märk;
 § paragrahv ehk jäumärk.

Numerid ehk arwamise tähed ja nende nimed.

			* *	* *	* * *
* * *	* * *	* * *	* * *	* * *	* * *
1	2	3	4	5	6
I	II	III	IV	V	VI
одинъ,	два,	три,	четыре,	пять,	шесть,
üks,	kaks,	kolm,	neli,	viis,	kuus,
			* * *	* * *	
* * *	* * * *	* * * *	* * *	* * *	
* * * *	* * * *	* * *	* * * *		
7	8	9	10		
VII	VIII	IX	X		
семь,	восемь,	девять,	десять,		
seitse,	kaheteisja,	üheksja,	kümme,		

11 одинадцать, 12 двѣнадцать, 13 тринадцать,
 14 четырнадцать, 15 пятнадцать, 16 шестнадцать,
 17 семнадцать, 18 восемнадцать, 19 девятнадцать,
 20 двадцать, 30 тридцать, 40 сорокъ,
 50 пятьдесятъ, 60 шестьдесятъ, 70 семьдесятъ,
 80 восемьдесятъ, 90 девяносто, 100 сто. —

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78
79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91
92	93	94	95	96	97	98	99	100.				

Radina numrid.

XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX	XXI
13	14	15	16	17	18	19	20	21
XXX	XL	L	LX	LXX	LXXX	XC	C	CC
30	40	50	60	70	80	90	100	200
CCC	CD	D	DC	DCC	DCCC	CM	M.	
300	400	500	600	700	800	900	1000.	

üfs=ford=üfs.

1 ford 1 on 1	1 ford 2 on 2	1 ford 3 on 3
2 = 1 = 2	2 = 2 = 4	2 = 3 = 6
3 = 1 = 3	3 = 2 = 6	3 = 3 = 9
4 = 1 = 4	4 = 2 = 8	4 = 3 = 12
5 = 1 = 5	5 = 2 = 10	5 = 3 = 15
6 = 1 = 6	6 = 2 = 12	6 = 3 = 18
7 = 1 = 7	7 = 2 = 14	7 = 3 = 21
8 = 1 = 8	8 = 2 = 16	8 = 3 = 24
9 = 1 = 9	9 = 2 = 18	9 = 3 = 27
10 = 1 = 10	10 = 2 = 20	10 = 3 = 30
1 ford 4 on 4	1 ford 5 on 5	1 ford 6 on 6
2 = 4 = 8	2 = 5 = 10	2 = 6 = 12
3 = 4 = 12	3 = 5 = 15	3 = 6 = 18
4 = 4 = 16	4 = 5 = 20	4 = 6 = 24
5 = 4 = 20	5 = 5 = 25	5 = 6 = 30
6 = 4 = 24	6 = 5 = 30	6 = 6 = 36
7 = 4 = 28	7 = 5 = 35	7 = 6 = 42
8 = 4 = 32	8 = 5 = 40	8 = 6 = 48
9 = 4 = 36	9 = 5 = 45	9 = 6 = 54
10 = 4 = 40	10 = 5 = 50	10 = 6 = 60
1 ford 7 on 7	1 ford 8 on 8	1 ford 9 on 9
2 = 7 = 14	2 = 8 = 16	2 = 9 = 18
3 = 7 = 21	3 = 8 = 24	3 = 9 = 27
4 = 7 = 28	4 = 8 = 32	4 = 9 = 36
5 = 7 = 35	5 = 8 = 40	5 = 9 = 45
6 = 7 = 42	6 = 8 = 48	6 = 9 = 54
7 = 7 = 49	7 = 8 = 56	7 = 9 = 63
8 = 7 = 56	8 = 8 = 64	8 = 9 = 72
9 = 7 = 63	9 = 8 = 72	9 = 9 = 81
10 = 7 = 70	10 = 8 = 80	10 = 9 = 90

10 ford 10 on 100, 10 ford 100 on 1000, 10 ford 1000 on 10,000, 10 ford 10,000 on 100,000, 10 ford 100,000 on 1,000,000 est 1000 ford 1000 on 1,000,000.

Radina keele suured ja väikesed trüki tähed.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff

A a B b tse D d E e ehw

Gg Hh Ii Jj Kk Ll

G g H h I i J j K k L l

Mm Nn Oo Pp Qq Rr

M m N n O o P p Q q R r

Ss Tt Uu Vv Ww Xx

S s T t U u hwa W w ifs

Yy Zz Ää Öö Üü.

ipfilon tset A ä Ö ö Ü ü.

Gesti=keele tollu kirjutamine.

On töö tehtud, siis on hea puhata.

*Ei küsija suu peale lööda, aga wõtja käe peale
lühjaks.*

Walel on lihikesed jalad.

Ei keegi puu lange ühe hooliga.

Hea sõna wõidab wõera wäs.

Tarem enne karta, kui pärast kahjatseda.

Rahu kosutab, waen kautab.

Ulekohus ei seisa kellegi kottis.

Ara ilmaski isiennast kiida.

Tumal teab ja näeb kõik.

Tee mis õigus ja räägi mis tõsi.

Unustab hoidja, tabab püüdja.

Kus on tegijaid, seal on nägijaid.

Wanal mehel seisab surm silme ees, noorel mehel
selja taga.

Tarkus on kuldne kroon.

Kuuled palju, räägi vähe.

Armastus on käsu täitmine.

Täna kuld, homme muld.

Tuhtus on kuldne maja warandus.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0.

Suured ja väikesed Wenekeele kirjutuse ja
trüki tähed.

Aa Bb Cc Dd

A a

(A a)

B б

(B б)

В в

(W w)

Г г

(G g)

Д д

(D d)

Ee Жж Зз Ии Јј Кк

E e

(E e)

Ж ж

(Sche sche)

З з

(Se se)

И и

(I i)

Ј ј

(I i)

К к

(K k)

Лл Мм Нн Оо Пп

Л л

(L l)

М м

(M m)

Н н

(N n)

О о

(O o)

П п

(P p)

Рр Сс Тт Уу Фф

Р р

(R r)

С с

(S s)

Т т

(T t)

У у

(U u)

Ф ф

(ehw)

Хх

Х х

(kha)

Цц

Ц ц

(tse)

Чч

Ч ч

(tſche)

Шш

Ш ш

(ſcha)

Щщ

Щ щ

(ſchtſcha)

Съ Су Сь Шъ Зъ Жъ

Ъъ Ыы Ъъ Ъъ Ээ Юю

(jer) (jerdi) (jierj') (jätj') (E e) (Su ju)

Яя ѲѲ Чч Уи

Яя ѲѲ Чч Уи

(Ja ja) (hwita) (ishitja) (iskratkoj).

Wene=keele kolkku kirjutamine.

Дрълай добро и не бойся

See head ja ära kard

ничего.

midagi.

Ничто добра безъ труда.

Ei (ole ühtegi) head ilma waewata.

Тамъ хорошо, годъ насъ

Seal (on) hea, kus meid
nntv.

ei ole.

Сегодня мнѣ, а завтра

Täna mulle, aga homme
meil.

fulle.

Вездѣ хорошо, а дома

Igal pool (on) hea, aga kodu
muime.

(ifka) parem.

Старый говоритъ о томъ, что

Wana räägib sellest, mis

Тамъ; молодой что будетъ Тамъ,

(ta) tegi; noor (seda), mis (ta) saab tegema,

a ruznui, umo Innaomé.
aga rumal, mis (ta) teeb.

Liada ruzemé, zom ruzbise, a uelo-
Kala otfib, kus sügawam, aga ini-
bróké zom ruzumé.
mene, kus parem.

Liaba Togy!

Tänu Jumalale!

Depscu Denicu bē koru. skn.

Pea raha kottis.

He bē mo zolomo, umo Sücmané.
Gi köif see (ole) kuld, mis hiilgab.

A B C D E
A B C D E

Uaps.

Kuningas (Tsaar).

Kuude ja nädala päevade nimed.

Январь—Januar, Февраль—Weebuar, Мартъ—Martsi ehk Paastu k., Апрель—April, Май—Mai, Июнь—Juni, Июль—Juuli, Августъ—Augusti k., Сентябрь—September, Октябрь—Oktoober, Ноябрь—November, Декабрь—Detsembri ehk Jõulu-k. — Воскресенье—Pühapä. Понедельникъ—Esmaspä. Вторникъ—Teisip. Среда—Keskpäd. Четвертокъ—Neljar., Пятница—Reede, Суббота—Laup.

Wäcteenistuse õpetuse sõnad.

Направо налево! поль-оборота направо!
Parema poole parema poole! pool ringi parema poole!

поль-оборота налево! во фронтъ! кругомъ!
pool ringi parema poole! ritta! ümber keerata!

шагомъ-маршъ! разъ два три! стой! кругомъ маршъ!
sammudes edasi! ford kaks kolm! seisa! ringi edasi!

бъгомъ-маршъ! слûшай! на краулъ! назадъ-равняйсь!
jookstes edasi! kuule! ette! tagasi ritta!

направо! примыкай! налево примыкай!
parema poole! jäe ennaft ritta! parema poole jäe ennaft ritta!

ряды вдвой! ряды стройся! направо и налево маршъ!
read kahes! read kofku! parema ja parema poole edasi!

цѣпь впередъ! цѣпь назадъ! впрáво раздáйсь!
 rida edasi! rida tagasi! parema poole lahku!

влѣво раздáйсь! цѣпь направо! цѣпь налево!
 parema poole lahku! rida parema poole! rida parema poole!

разсыпаться! глазá направо! смíрно!
 laiali minna! filmad parema poole! paigal!

глазá налево! бóльно!
 filmad parema poole! lahki!

Opfe ingel.

